

MAAELUMINISTEERIUM

Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus

Martin Ott

Maaeluministerium

Põllumajanduspoliitika osakond

Põllumajandus-ja toidusektori arengu büroo peaspetsialist

18.08.2021

Meetme seos Maaelu arengukavaga

- Tegemist on Maaelu arengukava 2014–2020 meetmega 6.1 “Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus”
- „Meede on perioodil 2007-2013 rakendunud meetme 1.2 “Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine” jätkumeede
- Õiguslik alus
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1305/2013 artikkel 19 lõike 1 punkt a alapunkt i

Meede 6.1

- Meetme **eesmärk** on noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise hõlbustamine ja põlvkondade vahetusele kaasaaitamine põllumajanduses ning kaasaegsete teadmistega ja kogemustega põllumajandustootjate arvu suurendamine
- **Nooreks põllumajandustootjaks** loetase erialase haridusega ja töökogemusega isik, kes on taotluse esitamise ajal **kuni 40-aastane**

Meetme 6.1 rakendamise seis

- Meetme raames on toimunud viis taotlusvoor (2016.a, 2017.a, 2018.a, 2019.a, 2020.a)
- Kuues taotlusvoor avatakse 2021. a augustikuus (eeltäitmine alates 18.08.2021; taotluste vastuvõtt alates 25.08.2020)
- 2021. a vooru eelarve on 4 mln eurot
- Programmiperioodi 2014-2020 eelarve on **22,1 mln** eurot
- Toetatud on 536 põllumajandustootjat, mis moodustab 97% kavandatud eesmärgist

Olulisemad muudatused taotlusvoorus

- Müügitulu nõuete täitmine
- Edaspidi ei pea äriplaanis igal kajastatud majandusaastal olema tagatud omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu üle 4000 euro või standardkogutoodangu (edaspidi SKT) väärtus üle 14 000 euro, vaid toetuse saaja peab saavutama nimetatud müügitulu või SKT väärtuse alles taotluse esitamisele järgneva teise majandusaasta lõpuks.
- Muudatuse tulemusel ei kohaldu enam toetuse saajale kohustus tagada, et tema omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu moodustab üle 50 protsendi kogu müügitulust.

Üldised nõuded taotlejale

Nõuded toetuse taotlejale

- Toetuse taotlemiseks peab:
- ettevõtja looma uue, võtma üle vanema või vanavanema või omandama muul moel toimiva põllumajandusettevõtte
- ettevõtja olema noor (18– 40 aastane)
- ettevõtja ettevõtlusvorm olema aktsiaselts, osühing, täisühing, usaldusühing või FIE
- ettevõtja peab alustama esmakordselt oma põllumajandusliku tegevusega
- ettevõtja omama põllumajanduslikku haridust või omandama selle järgneva 36 kuu jooksul
- ettevõtte olema registreeritud äriregistris
- ettevõtte olema mikro-või väikeettevõtte (kuni 50 töötajat)

Nõuded toetuse taotleja haridusele ja töökogemusele

Nõutav on:

- põllumajandusalane keskeri- või kõrgharidus või kutseeaduse § 4 lõikes 4 nimetatud kvalifikatsiooniraamistiku kutsekvalifikatsiooni 4. tase põllumajandustootmise valdkonnas või Eesti hariduse infosüsteemis enne 2013. aasta 1. septembrit registreeritud õppekavale vastav põllumajandusalane kutsekeskharidus ning vähemalt 2-aastane põllumajandusalane töökogemus

Ettevalmistuse puudumisel:

- tuleb täielik vastavus pädevuse nõuetele saavutada hiljemalt **36 kuu** jooksul alates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest
- erihariduse või kutse või töökogemuse omandamise kohustus peab sisalduma äriplaanis

Noor põllumajandustootja peab tegelema ettevõtte juhtimisega

- Kui ettevõttel on rohkem kui üks juhatuse liige, aktsionär või osanik, siis peavad kõik nimetatud isikud olema noored ja vastama ametialase pädevuse nõuetele

Noored põllumajandustootjad peavad olema nii ettevõtte omanikud kui juhatuse liikmed:

- FIE korral on nõue täidetud
- Äriühingu korral:
 - peavad kõik osanikud ja aktsionärid olema noored
 - peavad kõik osanikud või aktsionärid olema samaaegselt ka juhatuse liikmed
 - peavad kõik juhatuse liikmed olema samaaegselt osanikud või aktsionärid

Esmakordselt põllumajandustootmisega alustamine

Ettevõtja loetakse esmakordselt põllumajandustootmisega alustavaks kui:

- ettevõtja ei ole enne taotluse esitamist tegutsenud põllumajandustootjast FIEna või põllumajandusliku äriühingu osanikuna kauem kui 24 kuud
- kui ettevõtja on enne taotluse esitamist tegutsenud kauem kui 24 kuud, siis tema aastane omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu on igal aastal enne taotluse esitamise aastat olnud alla 4 000 euro (või vähemalt ajal kui ettevõtja omas osalust vastavas äriühingus)
- äriühingu puhul peavad nõuet täitma kõik osanikud/aktsionärid

Nõuded taotlejale –majandusaasta näitajate vaatlemine

- Kui äriühingust taotleja või tema omanikust füüsiline isik on tegutsenud rohkem kui 24 kuud, siis peavad olema ettevõtja varasemad majandusaasta aruanded taotluse esitamise ajaks äriregistrile esitatud, kui aruande äriregistrile esitamine on äriseadustiku alusel nõutav

Aruanded, mille alusel ettevõtja majandusnäitajaid vaadeldakse

Ettevõtlusvorm	Vaadeldav dokument
Kassapõhist raamatupidamist pidav FIE, kes on käibemaksukohustuslane	Käibedeklaratsioon
Kassapõhist raamatupidamist pidav FIE, kes ei ole käibemaksukohustuslane	Tuludeklaratsiooni vorm E
Äriühing	Majandusaastaruanne
Tekkepõhist raamatupidamist pidav FIE, kes on käibemaksukohustuslane	Käibedeklaratsioon
Tekkepõhist raamatupidamist pidav FIE, kes ei ole käibemaksukohustuslane	Tuludeklaratsiooni vorm E

Nõuded toetuse taotlejale (2)

- Toetust ei saa taotleda ettevõtja, kes kuulub kontserni või omab konkurentsiseaduse §2 lõike 4 mõistes valitsevat mõju teise põllumajandustootjast ettevõtja üle
- Mitme äriühingu osanikud või aktsionärid või mitme ettevõtte omanikust FIEd võivad toetuse taotlust esitada ainult ühe äriühingu või FIE kaudu

Taotleja varasem toetuste saamine

Toetust ei anta ettevõtjale, kellele on tehtud taotluse rahuldamise otsus:

- Käesoleva meetme raames
- Maaelu arengukava 2007–2013 meetme 1.2 “Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine” raames
- Maaelu arengukava 2014-2020 meetme 6.3 “Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine” raames
v.a ülevõtmise korral
- Nimetatud toetuseid ei tohi olla saanud toetuse taotleja või tema osaniku või aktsionäriiga seotud ettevõtja

Toetuse saaja kohustused

„nullist alustajale“ – kohustus

- Esmakordselt asutatud ettevõtte baasil tootmist alustav ettevõtja peab taotluse rahuldamise otsuse tegemisest järgneva 18 kuu jooksul muutuma aktiivseks põllumajandustootjaks
- Taotleja peab äriplaanis kavandama taotluse esitamisele järgneva teise majandusaasta lõpuks omatoodetud põllumajanduslike toodete müügituluks üle 4000 euro.
- **Müügitulu ei pea kavandama** taotleja, kelle põhitegevusala on puuvilja-, marja-, pähkli-, köögivilja-, viinamarja-, veise- või hobusekasvatus või mesindus. Sellisel juhul kavandab nimetatud taotleja äriplaanis põllumajandusliku standardkogutoodangu väärtuseks taotluse esitamisele järgneva teise majandusaasta lõpuks üle 14 000 euro.
- SKT arvutatakse äriplaanis kavandatud tegevuste ja põllumajanduslike andmete alusel (FADNi majandusliku suuruse kalkulaatori järgi)

Toetuse saaja kohustused

- Toetuse abil ostetud materiaalsed põhivara tuleb sihipäraselt kasutada vähemalt ühe aasta jooksul peale viimast väljamakset
- Võimaldama teha toetuste sihipärase kasutamise üle järelevalvet
- Tagama, et kuni ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt toetuse viimase osa väljamaksmisest äriühingu osaniku või aktsionäri vahetumise korral vastab uus osanik või aktsionär ja juhatuse liige toetuse saamiseks esitatud nõuetele
- Tagama, et materiaalsesse põhivarasse investearingu tegemise korral ei oma toetuse saaja ja vara müüja või teenuse osutaja ning nende osanik, aktsionär või juhatuse liige osalust üksteise äriühingus ega kuulu üksteise juhatusse

Nõuded nullist alustajale – majandusaasta näitajad

- Ettevõtja, kellel ei ole olnud veel kohustust esitada majandusaasta aruanne äriregistrile, peab komisjoni soovitusel (EL) nr 361/2003 kohaselt esitama taotlemisel oma jooksva majandusaasta müügitulu, töötajate arvu ja bilansi kogumahu prognoosi
- Taotleja peab vastama mikro-või väikeettevõtja määratlusele

Ettevõtja kategooria	Töötajad	Käive	või	Bilansimaht
Väikeettevõtjad	< 50	≤ 10 miljonit eurot		≤ 10 miljonit eurot
Mikroettevõtjad	< 10	≤ 2 miljonit eurot		≤ 2 miljonit eurot

Täiendavad nõuded ülevõtjale

Nõuded ülevõtjale

- Taotleja on mitte rohkem kui 24 kuud enne taotluse esitamist täielikult omandanud põllumajandusettevõtte, mille:
- senine tegevusaeg on olnud vahetult enne omandamist vähemalt ühe 12 kuu pikkuse majandusaasta
- omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu peab olema moodustanud omandamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 50,00 protsendi kogu müügitulust;
- omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli omandamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 14 000 euro, kuid ei ületanud 500 000 eurot.

Nõuded ülevõtjale – majandusaasta näitajad

- Omandamisele vahetult eelnenud majandusaasta peab olema vähemalt 12 kuu pikkune
- Omandatud äriühingu puhul peab enne toetuse taotluse esitamist olema omandamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruanne äriregistrile esitatud
- Kui on omandatud äriühing, mis on tegutsenud vähemalt kolm majandusaastat ja taotleja soovib hindamiskriteeriumite alusel eelistust, siis peavad olema omandamisele vahetult eelnenud kolme majandusaasta aruanded taotluse esitamise hetkeks äriregistrist kättesaadavad

Nõuded äriplaanile

Äriplaani nõue ja tegevustega alustamine

- Ettevõtja peab esitama oma tegevuse arendamise äriplaani, mis koostatakse **jooksvaks ja järgnevas kaheks aastaks**
- Äriplaani peavad selguma:
 - Põllumajandusettevõtte olukord, olemasoleva vara kirjeldus ja prognoos
 - Ettevõtte majandusliku jätkusuutlikkuse edendamise tegevused, koos eesmärkide ja teostamise tähtaegadega
 - Finantstulemused ja müügitulu või standardkogutoodang;
 - Olulisemate tegevuse lühikirjeldus, arendamiseks vajalike investeeringute, koolituse, nõuande või muu tegevuse kohta

Nõuded äriplaanile

- Äriplaani rakendamine peab algama 6 kuu jooksul alates toetuse andmist käsitleva otsuse kuupäevast ja **toetuse abil tehtavad kõik tegevused tuleb lõpetada kahe aasta jooksul**
- Äriplaanist peab olema kajastatud hariduse ja töökogemuse nõuete täitmiseks kavandatavad tegevused, juhul, kui taotleja ei vasta nimetatud nõuetele taotluse esitamise ajal
- Kui rendimaa omab tähtsust äriplaani nõuetekohase täitmise seisukohalt, siis tuleb taotlusele lisada ka maarendilepingute ära kirjad jooksva aasta ja sellele järgnevate aastate kohta

Toetatavad tegevused

- Toetust võib taotleda taotleja äriplaanis kavandatud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete tootmise alustamiseks või arendamise alasteks tegevusteks:
 - vähemalt 50 protsenti äriplaanis kavandatud tegevuste maksumusest tuleb kasutada materiaalse põhivara ostmiseks või rekonstrueerimiseks
 - ülejäänud toetusraha võib kasutada ka **muu põllumajandusliku tegevuse** rahastamiseks

Materiaalne põhivara

... on vara, sh bioloogiline vara, mida saab kasutada põllumajanduslike toodete tootmiseks ja töötlemiseks otsestelt ja korduvalt vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni

- Vara **korduvaks** kasutamiseks loetakse, kui objekt on samal otstarbel mitmekordselt kasutatav
- Vara **otsesteks** põllumajandustoodete tootmises ja töötlemises kasutamiseks loetakse, kui objekt on ette nähtud kasutamiseks taotleja tootmisprotsessi lahutamatu osana

Materiaalne põhivara on näiteks ...

- mobiilne või statsionaarne masin või seade
- tootmishoone püstitamine, rajamine, paigaldamine, rekonstrueerimine või laiendamine
- kasutatud masin või seade
- kapitalirendiga ostetav masin või seade
- loomad
- mitmeaastased taimed
- maa
- muu inventar

Muu tegevus on näiteks ...

- maanteetranspordis kasutatavad masinad ja seadmed (va traktor ja selle haagis)
- loomasööt
- väetis
- taimekaitsevahendeid
- ravimid
- vitamiinid
- kütus
- ehitusmaterjal, kui ostetakse vaid ehitusmaterjal ilma ehitusteenuseta (kui materjali kasutamine on PRIA poolt kindlakstehtav, siis materiaalne vara)
- elektriarve
- kasutusrendiga ostetav masin või seade

Toetuse määr ja suurus

- Toetust antakse ühe taotleja kohta kuni **40 000** eurot üks kord arengukava programmiperioodil
- Toetust makstakse kahes osas: Toetuse esimene osa on 75%; teine osa 25% kogutoetusest
 - Toetuse teine osa makstakse välja pärast toetuse abil tehtavate kõigi tegevuste nõuetekohast rakendamist
- Väljamaksed teostatakse maksetaotluste alusel
 - Hariduse omandamise kohustuse korral nõutakse enne teist osamakset hariduse omandamist tõendava dokumendi ärakirja esitamist
 - **Omaosalus ei ole nõutud**, kuid toetuse teise osaga kavandatud tegevused tuleb teostada enne toetuse teise osa väljamaksmist PRIA poolt

Toetuse taotlemine ja dokumentide
esitamine

Toetuse taotlemine

- Avaldus, äriplaani ja neis esitatud andmeid tõendavad dokumendid tuleb esitada PRIAle **e-teenuse keskkonna kaudu**
- Keskkond avaneb PRIA kodulehel
- PRIA teatab enne igat taotlusvoorust oma kodulehel täpse taotluste esitamise tähtaja
- Taotluste menetlusaeg on kuni **60 tööpäeva**

Investeeringu tegemine

- Toetuse saaja teeb äriplaanis kavandatud tegevused ja esitab tehtud kulutuste aruande koos investeeringu (põhivara ostu) tegemist tõendavate dokumentidega
- Tegevuste elluviimisega peab olema alustatud hiljemalt 6 kuu jooksul alates taotluse rahuldamise otsuse kuupäevast
- Esimese osa tegevused peab olema ellu viidud hiljemalt 12 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäevast
- **Kõik tegevused** tuleb ellu viia hiljemalt kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt toetuse rahuldamise otsuse tegemisest
- Toetuse abil ostetud materiaalsel põhivara tuleb sihipäraselt kasutada vähemalt ühe aasta jooksul peale viimast väljamakset

Kuludokumentide esitamine

- Toetuse saaja esitab peale investeringu esimese ja teise osa tegemist tehtud kulutuste aruande kõigi äriplaanis kavandatud tegevuste kohta
- Kuludokumentid tuleb esitada vaid investeringu (ka ehitustegevus) kohta
 - Investeringu (põhivara ostu) puhul ei ole sularahamaksed toetatavad
- Muu tegevuse ja käibevara korral kuludokumente esitama ei pea, kuid taotleja peab neid säilitama (kohapealsed kontrollid)
 - siin on toetatav ka sularahamakse

Dokumentide esitamine (2)

- Investeeringu tegemist tõendavad dokumendid esitatakse hiljemalt ühe kuu jooksul tähtaja lõppemisest arvates
- Koos kulutuste aruandega esitab toetuse saaja pärast äriplaanis ettenähtud kõigi tegevuste elluviimist toetuse teise osa välja maksmiseks PRIA-le ka maksetaotluse, milles märgitakse summa, mille väljamaksmist toetuse teise osaga taotletakse. **Maksetaotlus võib olla kulutuste aruande osaks**
- Kui toetuse saajal on põllumajandusliku hariduse või kutse omandamise kohustus, esitab toetuse saaja hiljemalt ühe kuu möödudes 36 kuu pikkuse tähtaja lõppemisest arvates PRIA e-teenuse keskkonna kaudu omandatud põllumajanduslikku haridust või kutset tõendava dokumendi ära kirja

Noorte põllumajandustootjate
tegevuse alustamise
toetamise meetme
hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamine

Hinnatakse järgmist (**lisa A-osa**, hindab hindamiskomisjon):

- põllumajanduslik haridus ja erialane ettevalmistus ettevõtlusega alustamiseks ning äriplaanis kavandatud tegevuste elluviimiseks (maksimum 10 punkti)
- töökogemus ettevõtlusega tegelemiseks (maksimum 4 punkti)
- äriplaani jätkusuutlikkus ja äriplaani idee vastavus meetme eesmärkidele (maksimum 21 punkti)

PRIA koostab paremusjärjestuse **lisa B-osas** kehtestatud kriteeriumide põhjal e-teenuse keskkonna kaudu saadud andmete alusel:

- põlvkondade vahetuse soodustamine (10 punkti)
- piimakarjakasvatuse soodustamine (5 punkti)
- aiakultuuri tootmise soodustamine soodustamine (5 punkti)

Hindamiskriteeriumid

- Äriühingu puhul hinnatakse iga osaniku või aktsionäri vastavust hariduse ja töökogemuse hindamiskriteeriumile ja äriühingu hindepunktid leitakse jagades osanikele või aktsionäridele antud hindepunktide summa osanike või aktsionäride arvuga.
- Rahuldamisele kuuluvad parimad taotlused või kõik nõuetele vastavad taotlused, mis on saanud vähemalt minimaalse nõutava hindepunktide arvu.
- Minimaalne hindepunktide summa toetuse taotluse rahuldamiseks moodustab vähemalt **30% (15 punkti)** maksimaalsest (**50 punkti**) määruse lisas kehtestatud hindepunktide summast.

Taotlustes toodud tegevuste
muutmine ja sanktsioneerimiste
üldised põhimõtted

Muudatuste tegemine taotlustes toodud tegevustes

- Muudatuste tegemine ei ole reguleeritud määruste tasandil
- Muudatuste tegemine on reguleeritud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse §80 lõikes 1
 - Maaelu arengu toetuse rahuldamise otsust võib toetuse saaja algatusel muuta üksnes põhjendatud juhtudel ning tingimusel, et tegevus on olulises osas ellu viidud ja saavutatakse tegevuse eesmärgid ja toetuse summa ei suurene
 - Põhjendatud juhuna käsitatakse asjaolu, mida ei olnud võimalik toetuse taotlemisel ette näha

PRIAl on muudatuste lubamise osas kaalutusõigus

Muudatuste lubamine otsustatakse juhtumipõhiselt

Muudatuste tegemine taotlustes toodud tegevustes (2)

Maaelu arengu toetuse taotluse rahuldamise otsuse muutmise taotlust ei rahuldata, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- toetuse saaja või toetatav tegevus ei vasta muudatuse tulemusena vähemalt ühele toetuse saamiseks esitatud nõudele
- muudatus on tehtud enne taotluse rahuldamise otsuse muutmist
- muudatus oleks mõjutanud taotluste paremusjärjestust selliselt, et oleks muutunud rahuldamisele kuulunud parim taotlus või parimad taotlused

Põhjendatud juhul võib asendada toetuse abil ostetava asja või teenuse teise samaliigilise asja või teenusega või muuta kavandatud ehitustöid taotluse rahuldamise otsust muutmata tingimustel, et saavutatakse tegevuse eesmärgid ega muutu:

- asja või ehitise kasutamise otstarve
- teenuse sisu või tulemus
- ehitise algselt kavandatud omadused

Sanktsioneerimine –õiguslikud alused

- Sanktsioneerimine ei ole reguleeritud meetmemääruse tasandil
- Reguleerib EL kontrollimäärus (640/2014 artikkel 35)
- Siseriiklikult reguleerib sanktsioneerimist ELÜPS §111 ja 112
 - toetusraha tuleb tagasinõude korral tagasi maksta 60 kalendripäeva jooksul
 - ajatamise korral tuleb toetus tagasi maksta 1 a jooksul

Rikkumise korral sanktsioneerimata võimalik jätta ei ole!

Sanktsiooni suuruse määramise alused

Sanktsiooni määramisel võetakse aluseks rikkumise:

- Raskusastet

... sõltub tagajärgede olulisusest arvestades kohustuse eesmärki

- Ulatust

... mõju tegevusele

- Kestust

... rikkumise ajaline ulatus ja lõpetamise võimalikkus

- Kordumist

... varasemad rikkumised

Eelnevast tulenevalt rikkumise põhjus sanktsiooni ei mõjuta

Sanktsiooni suuruse määrab PRIA

Sanktsioneerimine –vääramatu jõu esinemisel ei sanktsioneerita

Vääramatu jõud on defineeritud Komisjoni määrus nr 1306/2013 artikkel 2 punktis 2

Vääramatu jõu esinemise korral sanktsioneerimist reguleerib Komisjoni määrus nr 640/2014 artikkel 4

Vääramatuks jõuks loetakse:

- toetusesaaja surm
- toetusesaaja pikaajaline töövõimetus
- raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist
- põllumajandusliku majapidamise loomakasvatushoonete hävimine õnnetusjuhtumi tagajärjel
- toetusesaaja karja osa või kogu karja haigestumine loomataudi või vastavalt osade või kõigi põllukultuuride nakatumine taimehaigusesse
- kogu põllumajandusliku majapidamise või selle olulise osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud võimalik sundvõõrandamist ette näha

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh!

martin.ott@agri.ee